

Liuksemburgas, 2021 m. spalio 26 d.

2020 m. metinė ataskaita

Dešimt dažniausiai užduodamų klausimų

1) Kokį vaidmenį ES biudžeto srityje atlieka Europos Audito Rūmai?

Kasmet **tikriname ES konsoliduotąsias finansines ataskaitas ir teikiame nuomonę** trimis klausimais: 1) ar finansinės ataskaitos yra patikimos; 2) ar ES pajamos buvo gautos pagal taisykles ir 3) ar jos biudžetas buvo panaudotas pagal taisykles. Šios patikros yra pagrindas mūsų **patikinimo pareiškimui**, kurį privalome pateikti Europos Parlamentui ir Tarybai pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 287 straipsnį.

2020 m. ES išlaidos siekė **173,3 milijardo eurų**. Tai atitinka 1,1 % ES valstybių narių ir JK visų bendrųjų nacionalinių pajamų.

2) Ar Europos Audito Rūmai savo parašu patvirtino 2020 m. finansines ataskaitas?

Taip. Kaip ir kiekvienais finansiniais metais nuo 2007 m., savo parašu patvirtinome 2020 m. finansines ataskaitas, pripažindami, kad jos yra **patikimos** (pateikėme palankią nuomonę). Darome išvadą, kad 2020 m. finansinėse ataskaitose ES finansinė būklė, tų metų rezultatai, pinigų srutai ir grynojo turto pokyčiai visais reikšmingais aspektais yra pateikti teisingai.

Be nuomonės dėl finansinių ataskaitų, remdamiesi audito darbu, privalome pateikti nuomonę dėl to, ar jose atspindimos operacijos buvo atliktos laikantis ES taisyklių. Nustatėme, kad pajamose reikšmingo klaidų lygio nebuvo. Įvertintas klaidų lygis mokėjimuose pastaraisiais metais išliko palyginti stabilus. Jis sumažėjo nuo 3,8 % 2015 m. iki 3,1 % 2016 m. ir 2,4 % 2017 m. Jis išliko stabilus nuo 2018 m., kai siekė 2,6 %. 2020 m. įvertintas klaidų lygis mokėjimuose buvo 2,7 %, kaip ir 2019 m. Kaip ir 2019 m., padarėme išvadą, kad klaidos paplitusios, todėl pateikėme neigiamą nuomonę (tai išsamiau paaishkinta toliau).

3) Ką reiškia mūsų įvertintas klaidų lygis?

Skaičius 2,7 % yra mūsų įvertinta **pinigų, kurie neturėjo būti sumokėti** iš ES biudžeto, suma, nes, mūsų nuomone, jie nebuvo panaudoti pagal ES taisykles arba konkrečias valstybių narių nacionalines taisykles.

Tipinės klaidos yra mokėjimai reikalavimų neatitinkantiems paramos gavėjams ar projektams arba mokėjimai paslaugoms, prekėms pirkti ar investicijoms daryti, neteisingai taikant viešųjų pirkimų taisykles.

4) Ar tai reiškia, kad iššvaistyta 2,7 % ES lėšų?

Ne. Nėra tikslo taip sakyti, kadangi tarp „klaidos“ ir „iššvaistymo“ yra didelis skirtumas. Atlikdami savo testus, tikriname, ar ES lėšos buvo panaudotos laikantis taisyklių, ar patirtos išlaidos buvo tinkamai apskaičiuotos ir ar buvo laikomasi tinkamumo sąlygų. Jei kuris nors iš šių reikalavimų neįvykdytas, mes tai vadiname klaida. Būtent tai parodo skaičius 2,7 %.

Kai kurios klaidos susijusios su mokėjimais, kurie neatitiko tinkamumo sąlygų, tačiau tai nebuvo švaistymas. Pavyzdžiui, nustatėme, kad lėšos buvo skirtos Kroatijoje įgyvendinamam kaimo plėtros projektui, kuriuo buvo remiamas šilauogių auginimas, įskaitant drėkinimo sistemos įrengimą. Tokioms investicijoms ES lėšų gali būti skiriama, tik jei investicijos atitinka ES teisės aktų, kuriais skatinamas tausaus vandens naudojimas, reikalavimus. Paramos gavėjas pateikė dokumentus, kuriuose nurodyta, kad vandens skaitiklis – projekto dalis, o mokėjimo agentūra patvirtino su drėkinimo sistema susijusias išlaidas. Tačiau nustatėme, kad skaitiklis nebuvo įrengtas, todėl drėkinimo komponentas neatitinka ES finansavimo reikalavimų.

Tačiau taip pat visiškai įmanoma, kad išlaidos, kurios yra absoliučiai teisėtos ir tvarkingos, vis dėlto bus susijusios su iššvaistymu. Vienas iš pavyzdžių, apie kurį anksčiau pranešėme, buvo uostų infrastruktūra, pastatyta tinkamai neatsižvelgiant į numatomus krovinių vežimo lygius.

5) Ar nustatytos klaidos yra sukčiavimas?

Daugeliu atvejų taip negalime teigti. Sukčiavimas yra sąmoninga apgaulė siekiant naudos. Nors taikant standartinės audito procedūras nustatyti sukčiavimo atvejus gali būti sunku, mūsų testų metu kiekvienais metais atskleidžiami keli įtariami atvejai.

2020 m. iš maždaug 838 audituotų operacijų pranešėme apie šešis įtariamo sukčiavimo atvejus. Apie šiuos atvejus pranešėme OLAF, Europos Sąjungos kovos su sukčiavimu tarnybai, kuri, bendradarbiaudama su valstybių narių institucijomis, atlieka tyrimą ir prireikus įgyvendina tolesnes priemones.

6) Ar ES finansų valdymas blogėja?

Per paskutinę daugiametę finansinę programą įvertintas klaidų lygis išlaidų srityje **apskritai pagerėjo** – nuo 4,4 % 2014 m. iki stabilaus lygio – beveik 2,7 % per pastaruosius trejus metus.

Tačiau reikšmingos klaidos ir toliau yra didelės rizikos išlaidų (daugiausia kompensavimu grindžiamų išlaidų) ypatumas. Šios rūšies išlaidų dalis 2020 m. biudžete padidėjo iki 59 %. Vertiname, kad klaidų lygis didelės rizikos išlaidose yra 4,0 %. Kaip ir ankstesniais metais, darome išvadą, kad **klaidos paplitusios**, todėl pateikėme **neigiamą nuomonę dėl išlaidų**.

7) Ką reiškia paplitusios klaidos ir didelės rizikos išlaidos?

Daugiau kaip pusė ES išlaidų 2020 m. buvo laikomos didelės rizikos išlaidomis. Nors vertiname, kad klaidų lygis visose išlaidose yra 2,7 %, jis siekia 4,0 %, jei didelės rizikos išlaidas nagrinėjame atskirai. Šios rūšies išlaidos yra svarbi visų išlaidų dalis (59 %), todėl manome, kad klaidos yra paplitusios – kitaip tariant, jų yra visoje audituotoje populiacijoje arba **didelėje jos dalyje**.

Didelės rizikos išlaidos daugiausia susijusios su **ES kompensuojamomis** tinkamomis finansuoti tinkamos veiklos išlaidomis (pagal sudėtingas taisykles). Išlaidos kompensuojamos, pavyzdžiui, mokslinių tyrimų projektams (išlaidų kategorija „Konkurencingumas“), investicijoms į regionines ir kaimo plėtros programas (išlaidų kategorijos „Sanglauda“ ir „Gamtos ištekliai“) ir paramos vystymuisi projektams (išlaidų kategorija „Europos vaidmuo pasaulyje“). Šiais metais šios rūšies išlaidų dalis padidėjo iki 59 %, daugiausia dėl dar labiau padidėjusių sanglaudos išlaidų (20 milijardų eurų).

Mažesnės rizikos išlaidos yra susijusios su **teise į išmokas grindžiamais mokėjimais**, kurie atliekami tam tikras (ne tokias sudėtingas) sąlygas atitinkantiems paramos gavėjams. Šie mokėjimai, pavyzdžiui, apima tiesioginę pagalbą ūkininkams (išlaidų kategorija „Gamtos ištekliai“), stipendijas studentams ir tyrėjams (išlaidų kategorija „Konkurencingumas“), taip pat atlyginimus ir pensijas ES darbuotojams (išlaidų kategorija „Administravimas“).

8) Kas yra palanki, sąlyginė ir neigiama nuomonė?

Palanki nuomonė reiškia, kad skaičiai atspindi tikrą ir teisingą vaizdą ir atitinka finansinės atskaitomybės bei valdymo taisykles.

Sąlyginė nuomonė reiškia, kad auditoriai negali pateikti palankios nuomonės, tačiau nustatytos problemos nėra paplitusios.

Neigiama nuomonė reiškia, kad yra plačiai paplitusių problemų.

9) Kas yra reikšmingas klaidų lygis?

Audito terminais kalbant, tai yra **lygis, kurį viršijus klaidos laikomos turinčiomis reikšmingą poveikį**. Reikšmingas klaidų lygis yra klaidų lygis, kuris gali turėti įtakos numatomiems audito ataskaitos naudotojams priimant sprendimus. Mes ir Europos Komisija reikšmingumo lygiui nustatyti taikome **2 % ribą**.

10) Kodėl metinėje ataskaitoje nurodomos rizikos, susijusios su COVID-19 pagalbos paketu?

COVID-19 pandemija turės labai didelį poveikį ES finansams: 2021–2027 m. finansiniu laikotarpiu bendras finansavimas pagal priemonę „Next Generation EU“ ir daugiametę finansinę programą (DFP) sudarys 1 824 milijardus eurų, t. y. **išlaidų suma bus beveik dvigubai didesnė** nei ankstesniu DFP laikotarpiu.

Be to, valstybės narės ir toliau lėčiau, nei planuota, įsisavina Europos struktūrinių ir investicijų (ESI) fondų lėšas. Iki 2020 m. pabaigos, t. y. paskutinių dabartinio septynerių metų biudžeto metų, išmokėta tik 55 % sutartų 2014–2020 m. laikotarpio ES lėšų. Dėl to **padidėjo neįvykdyti įsipareigojimai**, kurie iki 2020 m. pabaigos pasiekė 303,2 milijardo eurų (iš kurių 209 milijardai eurų skirti iš ESI fondų), t. y. beveik du metinius biudžetus.

Atsižvelgdami į tai, auditoriai atkreipia dėmesį į riziką, kad 2021–2027 m. finansiniu laikotarpiu bus vėluojama pradėti įgyvendinti pasidalijamojo valdymo fondus.

Atsižvelgdami į šias aplinkybes ir remdamiesi ankstesnių laikotarpių įrodymais, jie taip pat įspėja apie problemas, susijusias tiek su teisėtumo klausimais, tiek su patikimu lėšų finansiniu valdymu.

Audito Rūmų 2020 m. metinė ataskaita pateikta 23 ES kalbomis svetainėje eca.europa.eu